

שיחת מו"ר ראש הישיבה
הרה"ג יעקב שפירא שליט"א
פרשת שמיני
שנה עשירית ה'תשע"ט

את מידת הבושה? "לכך נבחרת". הקב"ה רוצה להשתמש במידת הבושה שלך, אתה תקריב את הקורבן.

לא היה מדובר כאן על סתם קורבן. הרי רש"י מבאר שמדובר על קורבן שבא לכפר על חטא העגל. יש השואלים על הפשט הקודם שהבאנו, אם אהרן נבחר בגלל שהייתה בו מידת הבושה, זאת אומרת שהוא היה עניו. הרי יש קשר בין ענווה לבושה, באגרת המפורסמת של הרמב"ן שהוא כותב לבנו שכל פעם יקרא אותה, הרמב"ן כותב שיש קשר בין מידת הבושה למידת הענווה, "וכאשר יעלה על לבך וכו'". אם כך, משה רבינו הרי היה עניו מכל אדם, מדוע הוא לא נבחר להביא את הקורבן? הרי כל שבעת הימים משה רבינו עבד, רק ביום השמיני הקב"ה בוחר באהרן, והרי משה רבינו היה עניו מכל אדם!

"שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל"

אלא שכאן היה צורך לכפר על העגל, זה לא משהו מקרי. צריך את מידת הבושה. כל החוטא ומתייבש במה שהוא עשה - מוחלים לו על עוונותיו. לכן היה פה עניין מיוחד דווקא באהרן שיקריב את הקורבן הזה, שבא לכפר על העגל. לא רק בגלל שהוא עשה את העגל, אלא בגלל שחטא העגל הביא אותו לדרגה גבוהה במידת הבושה, הוא היחידי שיכול לעשות את זה. בחטא העגל העם עשה את העגל בלי ציווי של הקב"ה, לכן אהרן הכהן היה צריך שמשה רבינו יגיד לו, "קרב אל המזבח ועשה את עולתך". אל תעשה את זה בגלל שבא לך להקריב קורבנות. אל תעשה את זה בגלל שעכשיו השכינה צריכה לרדת, לכן נקריב קורבן כדי שהשכינה תרד. גם רצון כזה מוריד מהעשייה "לשם שמיים". ה"לשם שמיים" האמתי, לא כמו הפוליטיקאים שעושים הכל לשם 'השמים כסאי'. ה"לשם שמיים" האמתי הוא לעשות את מה שהקב"ה ציווה מפני שכך הוא ציווה. גם אם אני יודע את כל הנימוקים השכליים של טעמי המצוות, לו יצויה, כמו שלמה המלך שחוץ מפרה אדומה נודע לו הכל. לא מקיימים את ציוויי הקב"ה בגלל הטעם שלהם, אלא בגלל שזהו "הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'".

לכן זה מתאים דווקא במדויק לאהרן הכהן, הביישן, "לבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" כך כתוב במתן תורה. אומרים חז"ל במסכת נדרים, מה הכוונה "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"? אומרים חז"ל, זו הבושה. לא מדובר כאן על בושה של מסכנות, מדובר על בושה שמביאה את האדם ליראה. "לכך

"קרב אל המזבח"

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל, ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה". אומר רש"י, "ביום השמיני למילואים הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונטל עשר עטרות השנויות בסדר עולם. ואל זקני ישראל, אהרן נכנס ומשמש ע"פ הדיבור בכהונה גדולה, כדי שלא יאמרו מאליו נכנס. קח לך עגל, להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה". בהמשך נאמר, "ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח". מדוע צריך לומר לו עוד פעם, הרי הוא אמר לו, "זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו"?

מבאר רש"י, שהיה אהרן בוש וירא לגשת. אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת. ובאמת מדוע הוא התבייש? אומר הרמב"ן על התורה, מפני שכל הזמן היה מונח לו מול העיניים חטא העגל, הוא הרגיש שהוא לא מסוגל להקריב קורבן. על זה אמר לו משה, קרב אל המזבח, למה אתה בוש, לכך נבחרת. אבי צ"ל אמר פעם פירוש נוסף, הקב"ה רצה לתת למשה רבינו להיות כהן, והוא איבד את הכהונה בגלל שהוא התמהמה. הקב"ה רצה לשלוח אותו למצרים והוא לא רצה להיות שליח, הוא התמהמה, ולכן הוא איבד את הכהונה. אמר משה רבינו לאהרן הכהן, אל תלך בדרכי, מדוע אתה מתבייש? המילה "בוש" היא לא רק לשון בושה, אלא גם לשון "בושש". אל תחכה, לכך נבחרת. אם תחכה עוד כמה דקות - כמו שנלקחה ממני הכהונה כך היא תלקח גם ממך. תלמד ממני שכשיש דבר טוב שהאדם צריך לעשות, תעשה את זה מיד. אני לא יודע אם זה הפשט או שלא, אבל זה פירוש מאוד יפה.

"לכך נבחרת"

הרמב"ן אומר שאהרן התבייש עד שמשה אמר לו "לכך נבחרת". יש פירוש ידוע בשם האר"י ובשם הבעש"ט, "לכך נבחרת" - בגלל שאתה ביישן, לכן בחרו בך. אל תהפוך את הבושה לדבר שלילי, המעלה שלך היא שאתה ביישן, לכן הקב"ה בחר בך להקריב את הקורבן הזה. אל תהפוך אותה למשהו שלילי, היא המעלה שלך. כותב ר' צדוק הכהן מלובלין בצדקת הצדיק (אות מט) "כל אחד צריך לידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר - להיות נקיים וזכים אצלו. ובדברים שהרבה לפשוט בהם ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב". וכך הוא מבאר גם בהמשך (אות קפא). משה רבינו אמר לאהרן, אתה חושב שיש לך

פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל. מהיכן באה עלינו בעולם טומאת המת? מהיכן ירדה לעולם בכלל המיתה? רק בחטא אדם הראשון. מה היה חטא אדם הראשון? הנחש פיתה את חווה ואמר לה "והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע". תקחו קצת מעץ הדעת, תעבדו קצת עם השכל שלכם. אל תתבטלו רק לציוויים שהקב"ה מצווה. תפעילו גם את השכל. אנחנו יודעים שהתורה היא ההיגיון הכי גדול, אבל הקיום בפועל לא מתחיל מההיגיון אלא מהציווי. רק פרשה שכל כולה **חוקה**, שעושים אותה רק בגלל הציווי, היא זו שיכולה לטהר את טומאת המת שקיימת בעולם. כל המושג של מיתה ירד לעולם, בגלל החטא של האכילה מעץ הדעת. רצינו לערב גם את ההיגיון שלנו במה שאנחנו עושים. ניש סיפור על האור שמח שהיה לו גבאי או מזכיר, האור שמח היה אומר לו כל מיני עניינים והוא הוציא אותם מהכוח אל הפועל. היה דבר אחד שהמזכיר התחיל להתווכח איתו, אולי לא כדאי לעשות ככה, אולי כדאי לעשות קצת אחרת. אמר לו האור שמח, עכשיו גילית דעתך שכל מה שעשית בשבילי הכל היה בלוף, הכל היה שקר. עד עכשיו חשבתי שעשית את מה שאמרת לך בגלל ששמעת ממני שככה צריך לעשות, אבל עכשיו גילית למפרע שכל מה שעשית זה בגלל שגם אתה הבנת כמו שאני הבנתי. והראיה שעכשיו כשאתה מבין שצריך לעשות קצת אחרת - אתה בא לשכנע אותי שצריך לעשות אחרת. כל מה שעשית עד עכשיו זה היה בגלל שהבנת כמוני, שצריך לעשות ככה. כל הגבאות שלך לא טובה, הכל בביטול השם. את הרעיון הזה לגבי טומאת המת כותב השפת אמת בפרשת פרה (שנת תרנ"ו).

אותו עניין כמעט בדיוק כתוב בפרשת משפטים. נסמכה פרשת משפטים לפרשת יתרו, למתן תורה, מה ראשונים מסיני, אף אחרונים, דיני ממונות - מסיני. מה הקמ"ל? וכי הייתה הוא אמינא אחרת? אלא שלגבי דיני ממונות נאמר, "הרוצה שיחכים - ידרים". דיני ממונות מלאים בסברות. כל דיני מיגו, ועוד רבים. יכולנו לייחס את דיני ממונות רק לשכל האנושי של האדם. אומרים חז"ל, שלא כך, אלא גם המשפטים, דיני ממונות, דיני עבדים, דיני גזילות, יש בהם היגיון, יש בהם שכל של תורה. אולם את הציווי בפועל אנחנו עושים בגלל שהוא בא מסיני. מוסיף שם רש"י, "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שלא תחשוב לשנות להם רק פעם שניה ופעם שלישית, ותאמר שיותר מכן אינני מטריח את עצמי, להבינם את הטעמים של הדבר. הקב"ה אומר למשה ללמד את עמ"י כמו שצריך גם את הדינים הללו, לכן כתוב אשר תשים לפניהם, כשולחן ערוך שהכל יהיה ברור, גם עם הסברות, גם עם הטעמים.

"לעשות רצון אלוהי חפצתי"

מדוע ה' חושש שמשה רבינו ילמד אותם פעם פעמיים ושלוש ללא הטעמים של הדינים? אומר השפת אמת בפרשת משפטים, משה רבינו היה באמת דבוק בקב"ה בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. אצלו היה ברור ש"לעשות רצון אלוהי חפצתי", חוץ מזה אין לי שום עניין בעולם. יש מקום לומר שמשה רבינו יחשוש שאם בני"י ידעו גם את הטעמים של הדינים, העשייה שלהם כבר לא תהיה עשייה רק מפאת הציווי, לשם שמייים, אלא עשייה מכוח הטעם שיש בדבר. לכן הקב"ה בא ואמר לו, תלמד אותם את הטעם, ותראה שגם אחרי הטעם, יהודי שמקיים - הקיום האמיתי שלו הוא לא בגלל בטעם, אלא בגלל הציווי. הטעם לא יעמוד לו לרועץ, לא יהיה לו למחסום.

הירושלמי במסכת ע"ז (פרק שני בסוף הלכה ז) מבאר את הפסוק "אשר תשים לפניהם", מה הסימה זאת אינה נגלית לכל ברייה, כך

נבחרת", מפני שהקרבן כאן נועד לכפר על חטא העגל, והשורש של חטא העגל הוא שעשו בלי ציווי של הקב"ה. מי שיש בו את מידת הענווה ויש בו את מידת הבושה, שמביאה אותו לידי יראת חטא - הוא זה שמתאים לכפר על חטא העגל. לכן אמר משה רבינו לאהרן הכהן, קרב אל המזבח, בגלל מידת הבושה. לא סתם נתנו לו שכר, בגלל שאתה ביישן תקריב, אלא שיש קשר מהותי בין הענווה לבין הבושה, וכדי לתקן את חטא העגל צריך את מידת הבושה. הם לא שאלו את מי שהיה צריך לשאול, זה מה שבא אהרן לתקן.

"שפל רוח להחיות"

הדרכי משה על הטור ביו"ד (סימן ל"ה, הלכות טריפות) מביא בשם רבי יהודה החסיד בספר חסידים, אדם ששם ידו על גבי ראש של הבהמה כשהיא עדיין חיה, אם היא משפילה את ראשה לארץ - סימן שהיא כשרה, ואם לא - סימן שהיא טריפה. אומר הדרכי משה, וסימנך: "לב נשבר ונדכה אלוהים לא תבזה", "שפל רוח להחיות". הוא מביא את העניין הזה בשם התשב"ץ שמביא את זה בשם רבי יהודה החסיד. ובעצם זה מה שכתוב בברייתא של רבי פנחס בן יאיר, "ענווה מביאה לידי יראת חטא", "למען תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", זה רק ע"י המציאות של הבושה, שאדם כל כולו בטל לקב"ה. אז מי שיכול להקריב עכשיו אחרי חטא העגל קורבן כזה שרק בגלל שמשה רבינו אומר לו "קרב אל המזבח ועשה" הוא עושה את הכל רק ע"פ ציווי בלי שום חשבון אחר הוא יכול לכפר על חטא העגל.

"אשר לא ציווה אותם"

לעומת זאת, נדב ואביהוא הקריבו "אש זרה אשר לא ציווה אותם". הם בעצם עשו בדיוק את מה שעשה העם בחטא העגל, בלי ציווי. הפוך מהכפרה על חטא העגל. בזמן שיש כפרה על חטא העגל ומגיע מישהו ועושה את ההפך הגמור מכל הרעיון, אין כפרה. כתוב במפרשים שזו הסיבה לכך שיש סמיכות בין פרשת מאכלות אסורות לנושא הזה של כפרת חטא העגל. מאכלות אסורות מטמטמים את לבו של האדם, והגמרא אומרת שמאכלות אסורות הן דברים שמאוסים על הבריות. [נהח"ס אומר שאי אפשר להתנסות בלימוד רפואה רק מניסיון על גופה של גוי, בגלל שהגמרא אומרת על הגויים ש"חבילא גופייהו". הם אוכלים מאכלות אסורות, זה הופך את הגוף שלהם למשהו אחר מגוף של יהודי, לגוף חבול. אי אפשר ללמוד ממנו לגוף של יהודי. החת"ס לומד מהגמרא בע"ז לגבי דיני רפואה]. אומרת התורה, "אל תשקצו נפשותיכם". הכוונה היא, כשם שבכפרת חטא העגל העיקר הוא לעשות את הדברים בגלל הציווי. "קרב אל המזבח", אך ורק מכוח ציווי של ה', שיהיה לשם שמייים, ולכן נבחר לשם כך אהרן הכהן. כך אותו הדבר אומרת התורה גם באיסור מאכלות אסורות. צריך לקיים את ציווי של הקב"ה כי כך הוא ציווה ולא מפני שמאכלות אסורות מאוסות עלינו. כמו שחז"ל אומרים, אדם יכול להגיד אפשי ואפשי, אלא שגזרת קוני עלי. זו הסיבה האמתית שאדם צריך לקיים את המצוות, מצווה ועושה.

"תבוא האם ותקנח צואת בנה"

השבת בעז"ה נקרא גם את פרשת פרה [התאריך העברי השבת הוא כג באדר, היום בו החלו ימי המילואים]. "תבוא האם ותקנח צואת בנה", גם

סימן שהוא לא באמת קנאי, כך הסביר פעם הרב ישראלי. הלכה ואין מורין כן מפני שחסר לו בקנאות.

"והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם"

"רוח הנעורים הסוער, המתעורר בעז ובגבורה, עם רוח הזקנה המסודר, המלא כובד ראש וזהירות, יחד מתאגדים לאגודה לפעול פעולתם בחיים, הרוחניים והגשמיים... אליהו עם משיח בן דוד". "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", אומר הרב, "והשיב לב אבות על בנים" זה לא סתם, זה בדיוק מה שהוא כותב פה, הבנים הצעירים, רוח הנעורים הסוער, אליהו יצליח לחבר אותם עם הרוח של האבות שהיא יותר מלאת כובד ראש וזהירות. וכשהם יפעלו ביחד, "לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". זהו פירוש נפלא ביותר, זה יהיה התיקון לעתיד לבוא של ההתפרצות שלא במקומה של נדב ואביהוא, שהם היו לפני ה' לא רק בתורת ציון מקום, אלא הם היו באמת בדרגה של לפני ה'. אבל לא ע"פ כללי התורה, ולכן הם שמו בצד כל מיני הלכות. הורו הלכה, שתוי יין, פרועי ראש, אש זרה שלא ציווה אותם. זהו המכנה המשותף לכולם.

"וידום אהרן"

כאשר קרה מה שקרה, כתוב "וידום אהרן". מה הכוונה "וידום אהרן"? כולם מפרשים ש"וידום" הכוונה שהוא שתק, מלשון דממה. קול דממה דקה. אבל ל"וידום" יש פירוש נוסף, לשון של המתנה. "דום לה" והתחולל לו "דום" הוא לא סתם שתיקה פסיבית אלא משהו אקטיבי. כמו שהרב הנזיר אמר שבשתיקה אומרים יותר מאשר בדיבור, כמו שיש מושג של שתיקה רועמת. "וידום אהרן" היא לא הייתה שתיקה רועמת, אלא הייתה שתיקה של מחשבה. לחכות, לראות מה הקב"ה ידריך אותנו לעשות עכשיו.

הקב"ה הבטיח למשה רבינו ש"אהרן אחיך יהיה נביאך". אהרן הכהן הוא השפתיים של משה רבינו, אהרן היה משכין שלום בישראל. א"א להשכין שלום אלא רק אם אתה מדבר. "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו". המהות של הכהונה, של אהרן הכהן, התבטאה בכך שהוא "אהרן אחיך יהיה נביאך". משה רבינו אמר "לא איש דברים אנוכי" והמשלים שלו היה אהרן הכהן. ברגע ש"וידום אהרן", שהוא הפסיק לדבר, אז לא רק אהרן הפסיק לדבר. גם משה רבינו בעצם הפסיק, אין מי שיתרגם אותו. אין את "אהרן אחיך יהיה נביאך". ודאי שה"וידום אהרן" פה הכוונה היא לא שהוא פתאום פספס בשליחות שלו, אלא הוידום זה מלשון "דום אל ה' והתחולל לו". אהרן הכהן על אף מה שעבר עליו הוא קיבל עליו דין שמיים והוא חיכה לראות מה הקב"ה ידריך אותו במצב כזה. נכתוב באחד הספרים של אחד האדמו"רים ממזד"ץ, שהוא היה בארץ בזמן שהרב קוק זצ"ל נפטר. ובאותה שנה, ככה הוא כותב בספר שלו, בסעודה שלישית החסידיים מרוב צער לא רצו לשיר בסעודה שלישית. אמר להם הרב'ה, הדרגה של אהרן הייתה "וידום אהרן". אבל הדרגה של דוד המלך הייתה יותר גדולה "למען יזמרך כבוד ולא ידום". לדוד המלך הייתה התעלות עוד יותר גדולה. הוא לא הסתפק בשתיקה. אלא הוא עשה גם מעשה, "למען יזמרך כבוד", הוא ניגן. על אף שהיה במצב שהיה מתאים יותר השתיקה, זה הייתה הנהגה של דוד המלך. אמר להם הרב'ה, עם כל הצער אנחנו צריכים לנהוג במידתו של דוד המלך. לא רק "וידום", אלא "למען יזמרך כבוד ולא ידום". מה שאהרן הכהן השיג ע"י ה"וידום", אנחנו יכולים להשיג ע"י "למען יזמרך כבוד".

אין לך רשות לשקע את עצמך בדברי תורה אלא לפני בני אדם כשרים. "אשר תשים", לשים משהו זה לא משהו באופן חיצוני, לשים על השולחן. לשים הכוונה לדחוק פנימה. התורה צריכה לחדור פנימה עד שהיא תביא את האדם לדרגה כזאת שהוא יעשה את זה מפני הציווי, בגלל רצונו של ה', וגם אם יש טעמים.

זה המשותף לתורה בכללותה, בפרשת משפטים, זה ודאי הפשט בפרשת פרה אדומה, פרשת חוקת. זה מה שמשה רבינו אמר שצעד כזה מכפר על חטא העגל. ולכן נבחר דווקא אהרן שהוא היה בוש, שהיה בו ענווה. וזה הסימן להבדיל בין בהמה טריפה ללא טריפה, כפי שאומר הדרכי משה ביורה דעה, האם הוא יודע להוריד את הראש או שלא. לא כל מי שהוא יותר בעל גאווה זה סימן שהוא כשר, לא כל מי שהוא שחצן יותר גדול זה סימן שהוא באמת יותר גדול.

"בקרחי אקדש"

כותב הרב באורות הקודש (חלק ג עמוד שס). "כשהולכים אחרי ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש, ושל כל חכמה והופעה שבעולם, בלא התקשרות אל התורה ומעשיה בפרטיות, ובמידת המידות הטובות, המושערות על פיה, הרי זה חטא נדב ואביהו". הם היו בעלי שאיפות עצומות, הם היו בעלי דרגה גבוהה מאוד. משה הרי אמר לאהרן, אני חשבתי שיתקדש שם ה' בי ובך, עכשיו אני רואה שהקב"ה התכבד בהם, אני רואה שהם יותר גדולים ממני וממך. כיצד אפשר לומר שהם גדולים כל כך אחרי שהרי עשו את החטאים הללו? אלא שכל אחד עובד את הקב"ה לפי הדרגה שלו, הם חשבו שהם בדרגה שהציוויים העכשוויים לא שייכים אליהם. הם מעל זה. מתי ימותו שני זקנים אלו ואני ואתה ננהיג את הדור, לא במובן השפל של העניין, שאלה ילכו, הם עשו את שלהם, תנו לנו קצת לפרוח. ודאי שהכוונה היא לא כפשוטה, אלא שהם התכוונו לומר, אם יש בדור אנשים עם כאלה השגות, והיה נראה להם שמשה ואהרן לא הגיעו לכאלה השגות, אז הגיע הזמן שאנו נבוא ונרומם את הדור. "חושבים המתנהגים ככה שמתקרבים אל הקודש, מיחדים הם ממרחקים, מקריבים אפילו אש זרה, ובאים אל הקודש, שתוי יין, בלא אימתא דשמיא, הנובעת ממקור עליון, הבאה על ידי כיסוי הראש, אלא פרועי ראש, ומתייחדים כל אחד בהשגתו המיוחדת בלא איגוד עליון של תורת משה מורשה, ולא נטלו עצה זה מזה, ומורים הלכה בפני רבם, מתוך הכרה של גדלות פנימית. ועומק גדול של קדושה זו צריכה להתבטל בפני מקור התורה. ונקדש בכבודי. והם מיוזעיו של מקום, אינם יכולים להתגבל בגבולים גדולים ממשה ואהרן, בהתפשטותם, נדחים מן העולם, ואינם באים בבנין של משפחה, ובנים לא היו להם. וחוזרים בהולדה שניה, בפינחס זה אליהו, המלא רוח ד' וקנאת הברית".

כך אומר הזוהר הקדוש, שפנחס הוא אליהו, הוא היה התיקון של ההתפרצות של נדב ואביהוא אל הקדושה בלא שה' ציווה אותם. אצל נדב ואביהוא הם הורו הלכה בפני רבם, אולם פנחס ידע לצטט את משה רבינו, שלפעמים יש הלכה ואין מורין כן. "קנאין פוגעין בו", זו ההלכה. הוא תיקן את ההתפרצות הקדושה במקום שהתורה מתירה את ההתפרצות הזאת. אתה משה רבינו לימדת אותנו בדרתך מהר סיני, שהבועל ארמית קנאית פוגעים בו. אמנם זו הלכה ואין מורין כן, ומדוע זו הלכה ואין מורין כן? מפני שמי שבא לשאול-

לכן כתוב בחז"ל שבאותו רגע שירדה שכינה בחנוכת המשכן, בני" פצחו ואמרו שירה. לא בגלל שכשנגמרת ההצגה מוחאים כפיים, אלא כפי שהרמב"ן כותב בהקדמה לספר שמות, שנשלמה יציאת מצרים במעמד הר סיני, וכשהקימו את המשכן ושרתה שם שכינה שבו אל מעלת אבותם, ואז נחשבו גאולים. זו הייתה ההשלמה של גאולת מצרים. בזמן שנשלמה הגאולה צריך לשיר, לכן פצחו ואמרו שירה.

"אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני"

מהו הסוד של פרה אדומה? שלמה המלך אומר "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", דורשים חז"ל שזה נאמר על הטעם של חוקת התורה, "חוקה חקקתי גזירה גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה". אמר שלמה, "אמרתי אחכמה", ולא. "היא רחוקה ממני". לא כתוב "אמרתי אחכמה ולא החכמתי", אלא "והיא רחוקה ממני". אומר השל"ה הקדוש, מי שרוצה להבין וודאי שהוא יכול להבין. ששלמה המלך אמר שהוא לא הבין את הכל עד הסוף, אולם ברור שהוא לא נשאר באותה הבנה שהייתה לו בהתחלה. מי שמתאמץ, "יגעת ומצאת תאמין". הוא כן החכים, רק שהיא עדיין רחוקה. אני עדיין יודע שיש עוד הרבה עומק בפרה אדומה.

כפי שהזכרתי מקודם, פרה אדומה היא טהרת טומאת המיתה שבאה לעולם בעקבות חטא אדם הראשון. בגלל שהוא רצה לשתף את עץ הדעת טוב ורע. "והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע". פרה אדומה שהיא "חוקה חקקתי", מחזירה את העולם למצב האידיאלי של קיום רצון ה' בגלל עצם קיום רצון ה'. כאשר יש מציאות של מיתה בעולם, זהו סימן שיש העדר בעולם, היה משהו והוא לא נמצא. היה משהו מושלם, הוא לא מושלם עכשיו. טומאת המיתה היא ביטוי לחסרון בשלמות העולם. יהודי הוא עולם מלא, כשחסר עולם מלא יש טומאת מית, שהיא הטומאה הכי חמורה. כל כמה שהעניין הוא יותר גדול, הביטוי של ההעדר שלו הוא ביטוי יותר חזק. לכן טומאה של מית ישראל מטמאת אפילו באוהל, אבל גוי לא מטמא באוהל. מפני שהחיסרון של הגוי בעולם הוא פחות ביחס לישראל.

זמן הטהרה מטומאת מית הוא שבעת ימים, אבל זמן הטהרה מטומאה של נבלה היא לא שבעה ימים אלא עד הערב בלבד. טומאה של נבלת בהמה מטמא גם במגע וגם במשא, טומאה של נבלת עוף שהוא פחות מבהמה לא מטמא במגע ובמשא. דגים וחגבים שהם פחות מבהמה ופחות מעוף- הם בכלל לא מטמאים. רואים שככל שהעניין שנעדר עכשיו היה שלם יותר, הטומאה שלו יותר גדולה. זה מבטא את גודל החיסרון, וממילא ככל שהאדם הוא בעל ערך יותר גדול, הוא אדם מכובד יותר, אז ההעדר שלו הוא הרבה יותר גדול. השיא של הטומאה הוא טומאת מית, מפני שהיא היעדר של השלמות המוחלטת שהייתה וכרגע לא נמצאת.

על זה אומרת הגמרא, פרה אדומה מטהרת את החיסרון הכי גדול, את טומאת המית. אפילו דבר שהוא היה שלם ביותר, ולכן כשהוא נחסר הטומאה שלו היא הכי גדולה, בגלל שהוא היה קודם שלם, פרה אדומה תרפא אותנו מטומאת המית. לכן כתוב בחז"ל שרק למשה רבינו נתגלה הטעם של פרה אדומה, שעליו נאמר בתורה "ותחסרהו מעט מאלוקים". הוא היה שיא השלמות עלי אדמות. הוא יכול להבין את הסוד של פרה אדומה. אבל שלמה המלך שכתוב

שהוא היה "ויחכם מכל האדם", אבל לא ממה רבינו, לכן הוא כבר לא יכול להבין, אליו לא יכול להתגלות הטעם של טהרת פרה אדומה. "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". שזה נאמר על הטעם של פרה אדומה שמטהרת את הטמאים, על זה אמר שלמה המלך שהוא לא היה יכול להשיג את הטעם. מפני ששלמה המלך לא הגיע לדרגת החוכמה של משה רבינו.

זהו העומק בדברי חז"ל שאומרים "חוקה חקקתי גזירה גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה", מפני שכל עוד שהעולם לא נמצא בשיא השלמות שלו, אז הוא ודאי לא כמו שלמה. הוא ודאי לא כמו משה רבינו. הוא לא יכול לרדת לעומק הטעם של פרה אדומה, כיצד היא מטהרת אותנו מטומאת המית. מפני שכל טומאת המית נולדה בעולם בגלל שירדנו מהשלמות האמתית שלנו, מדרגת אדם הראשון כפי שהוא היה בזמן היצירה שלו. כתוצאה מכך שהאדם ירד מהשלמות שלו וחסא בעץ הדעת נגזרה מיתה על העולם. לכן רק דבר שהוא למעלה מן הדעת כמו פרה אדומה, רק הוא יכול לתקן את העולם מאותה מיתה שנגזרה עליו בזמן חטא אדם הראשון.

"כטומאת הנידה הייתה לפני"

בפרשת פרה מפטירים פסוקים בספר יחזקאל. "ותטמאו את ארצי...כטומאת הנידה הייתה לפני". הפרק מדבר על מיתה, על היציאה לגלות. מה הקשר בין פרשת פרה אדומה ליציאת עמ"י לגלות? בבית המדרש שלנו ידוע מה שכתוב בשם הגר"א, שהגלות היא כמו בית קברות אחד גדול, כך כתב הגר"א. זה מה שאומר הנביא יחזקאל, בזמן שצריכים להיטהר מטומאת המית קוראים את פרשת פרה שהיא התכלית. ההפסדה הכי מתאימה לזה היא "ותבואו ותטמאו את ארצי" "ומארצו יצאו". הגלות היא מיתה לעמ"י. "כטומאת הנידה הייתה לפני", טומאת הנידה היא לא טומאה שאין לה מרפא. היא טומאה שנטהרים ממנה. על זה אומר הקב"ה בספר יחזקאל, לעתיד לבוא נוכל להיטהר מהטומאה הזו של ההליכה בגלות, מפני שזה כטומאת הנידה הייתה לפני. הקב"ה לא התייאש, הקב"ה יודע שיחזרו לא"י.

את אותו התפקיד שיש לפרה אדומה, שמטהרת את האדם הפרטי מטומאת המית, יש גם לגאולה, לטהר את עמ"י מטומאת הגלות. טומאת המית היא יותר גרועה, היא טומאה שיכולה להיטהר לא ע"י הזמן כמו טומאת הנידה, אלא רק ע"י הזיה של פרה אדומה. שהקב"ה יזכה את כולנו בעז"ה. כתוב ברמב"ם שיהיו סה"כ עשר פרות אדומות, היו תשע פרות אדומות במשך ההיסטוריה. את הפרה העשירית יעשה במהרה בימינו מלך המשיח. אם תשאלו את הרב בורשטיין, מסתמא שהוא הוציא חוברת על זה, שכבר יש מי שמגדל פרה אדומה. יש מקום מסוים בעולם שנולדה איזו פרה אדומה ויש מי שמנסה לשמר אותה שלא יעלה עליה עול. כדי שבביאת המשיח במהרה בימינו לא נצטרך לקנות מדמא בן נתינא את הפרה האדומה אלא היא תהיה גם בלי ידם של הנוכרים באמצע...

שבת שלום!